

แนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ บ้านห้วยลูลวง
ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
Development Trend of Agricultural of Black Lahu Ethnic Group at
Huayluluang Community, Mae Yao Sub-district,
Muang District ,Chiang Rai Province.

นายจำลอง ปอดคำ

อาจารย์ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.วรรณะ รัตนพงษ์

อาจารย์ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลกาญจน์ อ่ำบัว

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านคู้ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ บ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรชาติพันธุ์ลาหู่ดำบ้านห้วยลูลวง ผู้บริหารขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานในชุมชนบ้านห้วยลูลวง จำนวน 3 คน ผู้นำทางการปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ จำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการเกษตรของกลุ่มชาติพันธุ์

ลาหู่ดำ จำนวน 2 คน เกษตรกรของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในชุมชนที่เป็นผู้หญิง 10 คน ผู้ชาย 10 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 28 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามแนวคำถามที่สร้างขึ้น การเข้าไปในพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ และการจัดเวทีสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า จากการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรชาติพันธุ์ลาหู่ดำส่วนใหญ่มีอายุ 44 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส ไม่ได้เข้าเรียน มีอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน เป็นกรรมการหรือสมาชิกองค์กรได้รับข่าวสารทางโทรทัศน์ เสียงตามสายหมู่บ้านและวิทยุ ไม่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำแต่มีความตระหนักรู้เห็นความสำคัญด้านภูมิปัญญาการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำ แนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำบ้านห้วยลูลวง ในอดีตเป็นการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพในครอบครัวโดยการทำไร่หมุนเวียนและทำนาบ้างเล็กน้อย มีการเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคและขายเป็นรายได้เสริมบ้าง อาศัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำเป็นหลัก ต่อมามีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งนอกจากจะใช้เลี้ยงชีพก็เริ่มแปรรูปเพื่อการค้ามากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงได้เกิดผลกระทบจากปัจจัยจากภายในได้แก่ ทักษะคิดของคนในชุมชน พื้นที่การทำเกษตรที่มีพื้นที่จำกัดมากขึ้น สภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ การเกษตรและโรคแมลงของพืชและสัตว์ทางการเกษตร และปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลอย่างมากได้แก่ นโยบายของรัฐบาลในการจัดการพื้นที่ป่า นโยบายการส่งเสริมพืชเศรษฐกิจการส่งออกเพื่อการค้า ความต้องการของตลาด สิทธิของชุมชนที่จะใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในถิ่นที่อยู่และการสนับสนุนของหน่วยงานรัฐที่ทางชุมชนเข้าไม่ถึง ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกษตรบ้านห้วยลูลวง จึงเห็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำคือ ควรสร้างความเข้าใจต่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันการปรับปรุงโครงสร้างดินในพื้นที่การเกษตร การจัดการเรื่องเมล็ดพันธุ์ ระบบน้ำทางการเกษตร ส่วนการเลี้ยงสัตว์แนวทางการพัฒนามี 3 ด้าน คือ 1) พันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ 2) อาหารสัตว์และ 3) การสุขาภิบาลในสัตว์เลี้ยงที่ทำให้เกิดการผลผลิตได้มากขึ้นและมีคุณภาพที่ดี ตลาดผลผลิต และแนวทางการพัฒนาการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การรวมกลุ่มเกษตรกร การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ นโยบายต่าง ๆ รวมทั้ง

สิทธิการจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ในถิ่นที่อยู่อาศัยของตนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเป็นพื้นฐานทางการเกษตรตามวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาติพันธุ์ลาหู่ดำแต่อย่างไรก็ดีเกษตรกรบ้านห้วยลูลวงพยายามใช้ประสบการณ์ องค์ความรู้และทรัพยากรที่มีอยู่ พัฒนาการเกษตรของตนเอง

คำสำคัญ: แนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตร, กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ, บ้านห้วยลูลวง

Abstract

The objectives of the research was to study The Development Trend of Agricultural of Black Lahu Ethnic at Huayluluang Community Mae Yao Sub-district, Muang District ,Chiang Rai Province.The target groups of the research project were from three of NGOs that work with the community development, three of the leading political, ethnic Black Lahu, two of major agricultural ethnic black Lahu , ten of farmers ethnic Black Lahu women, ten of farmers ethnic Black Lahu man in the Huayluluan community farmers a total of 28 key informants.The in-depth interview was conducted to collect data and information based on the developed guideline together with observation and focus group discussion.

The findings of the study were as follows : Involved with agriculture, mostly key informants ages 44 years and over, married, unenroled, Farmer, and average income was less than 90,000 baht per years and were members of some committees and local organizations and received news and information from Television exposure Village Voice and Radio, with limitation of Agriculture in the Black Lahu ethnic wisdom, though aware of the its importance.The development trend of Black Lahu Agricultural at Huayluluang Community was an agriculture for a living beginning by cultivation and domestic animals for some extra income with agricultural wisdom of the Black Lahu than an agriculture for trade. Those changes imparted in the internal factors including attitude of the community, limitation of farming areas and its abundance, pests. Those changes also were injluead by the external factors including government policies on forest management, export crops promotion market demand, rights of the community in natural resource management and aecessi bility of community on state services. All those mentioned factors were important for agriculture in Huayluluang community.Thus, the cultivation development of the ethnic Black Lahu should be an understanding of the climate changes, an improvement of soil quality for cultivation, seed and water management. For clonuslic animals, the strategies in incrasing products and its quality should be : 1) Species selection for area appropriation, 2) animal feed, and 3) Sanitation. For general agricultural development, the strategies should be marketing, product transformation, group engagement, State services, and state policies in land, water and forest management of habitats with participation of local people for fundamentals of cultured based agriculture, and lifestyle of Black lahu. At present, people in Huayluluang applied their enperiency knowledge, and resources tostrengthen their agriculture in their own way.

Keyword: Development Trend of Agricultural, Black Lahu Ethnic Group, Huayluluang Community

บทนำ

สถานการณ์อัตราการเพิ่มประชากรของโลกในสังคมโลกปัจจุบันต้องมีกำลังฐานการผลิตด้านต่างๆ เพื่อเป็นอาหารและวัตถุดิบที่ป้อนเข้าสู่โรงงานแปรรูปให้มีความเหมาะสมและพอเพียงต่ออัตราการเพิ่มของประชากรและการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ ซึ่งแหล่งผลิตกระบวนการและวิธีการผลิตอาหารและวัตถุดิบต่างๆ นั้นทำให้ภาคการเกษตรในระดับโลกมีความสำคัญต่อกำลังผลิตด้วย

ประเทศไทยที่เป็นประเทศเกษตรกรรม รายได้หลักและการส่งออกของประเทศไทยส่วนใหญ่ก็มาจากผลผลิตด้านเกษตร ดังนั้นการทำเกษตรจึงมีความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 – 11 ของไทย ได้เน้นการพัฒนาในภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อคนและสังคมเป็นอย่างมากในภาคการเกษตรไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับปัญหาระดับโลกและในภาคการเกษตรของไทยได้มีแนวคิด ทฤษฎีใหม่ เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับการจัดพื้นที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและมีชีวิตอยู่อย่างยั่งยืน โดยการแบ่งพื้นที่เป็นส่วน ๆ ได้แก่ พื้นที่น้ำ พื้นที่ดินเพื่อเป็นที่นาปลูกข้าว พื้นที่ดินสำหรับปลูกพืชไร่ นานาพันธุ์ และที่สำหรับอยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ ในอัตราส่วน 3 : 3 : 3 : 1 เป็นหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การเกษตรของไทยและความเป็นประเทศที่มีความหลากหลายในด้านของกลุ่มคนหรือชาติพันธุ์ ที่กระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยชนเผ่าหรือชาวเขาดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในประเทศ นโยบายหลักของรัฐเกี่ยวกับเรื่องชาวเขาคือนโยบายรวมพวก (Integration Policy) โดยใช้วิธีพัฒนาชาวเขาให้เป็นคนไทยที่มีคุณภาพและช่วยเหลือตนเองได้ ให้อาศัยอยู่เป็นหลักแหล่งอย่างถาวร ไม่บุกรุกทำลายป่า ไม่ปลูกหรือผลิตซื้อขายหรือเสพยาเสพติด การผลิตอาหารและปัจจัยขั้นพื้นฐานด้านการดำรงชีวิตชนเผ่าหรือชาติพันธุ์ ยังต้องใช้ภาคการเกษตรเป็นฐานการผลิตในการบริโภคของตนเอง ครอบครัวให้พอเพียงในแต่ละปี และเนื่องด้วยพื้นที่ที่ชนชาติพันธุ์อาศัยอยู่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เขตป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติ ฯลฯ ทำให้การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรที่เป็นแหล่งผลิตอาหารสำหรับบริโภคและสำหรับเลี้ยงสัตว์ ได้เกี่ยวข้องในส่วนสิทธิการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรและอำนาจการบริหารจัดการที่ดินในกลุ่ม

ชาติพันธุ์ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเพียงด้านอาหารในแต่ละปีบ้านห้วยหลวงมีปัจจัยผลิตด้านการเกษตรในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ยังมีความเป็นวิถีเกษตรกรรมแบบกลุ่มชาติพันธุ์และดำรงชีวิตอยู่ได้จนถึงปัจจุบันและการเกษตรดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนด้านการผลิตภาคการเกษตรที่พอเพียงและมีความมั่นคงทางอาหารจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา แนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ บ้านห้วยหลวง ตำบลแม้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าที่แตกต่างจากสังคมพื้นราบ จะมีการจัดการด้านการเกษตรของชุมชนอย่างไร เพื่อให้ตัวเอง สมาชิกครอบครัวและชุมชนอยู่รอดในสังคมไทยที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใดเพื่อให้ความเป็นชาติพันธุ์อยู่คู่กับการเกษตรในวิถีภูมิปัญญาชนเผ่าอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของบ้านห้วยหลวง
2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาด้านเกษตรในอดีตและปัจจุบัน ของบ้านห้วยหลวง
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรของบ้านห้วยหลวง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. นำข้อมูลสภาพโดยทั่วไปทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาด้านการเกษตรในอดีตและปัจจุบัน และแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตร นำมาใช้เป็นข้อมูลในการทำงานพัฒนาด้านการเกษตรบ้านห้วยหลวง
2. ข้อมูลที่ได้จากข้อค้นพบนำไปในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรที่มีความสอดคล้องกับความ เป็นวิถีชีวิตและทรัพยากรที่มีในชุมชนอย่างเหมาะสม
3. เป็นตัวอย่างและเป็นแหล่งข้อมูลให้กับผู้สนใจที่จะศึกษาและเรียนรู้ด้านการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ดำเนินการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ บ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. ขอบเขตด้านประชากร เป็นการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรในหมู่บ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง ที่มีส่วนรู้เห็นแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรของกลุ่มชาติพันธุ์ห้วยลูลวง และเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูง มูลนิธิชนเผ่าลุ่มน้ำโขง และ มูลนิธิไทย-ลาหู่

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นการศึกษา สภาพโดยทั่วไปทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของบ้านห้วยลูลวง ประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาด้านเกษตรในอดีตและปัจจุบัน แนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรของบ้านห้วยลูลวง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ถึง 31 ธันวาคม 2557 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 12 เดือน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ บ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นชาวลาหู่ดำที่อยู่ในหมู่บ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายมี 96 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 430 คน เป็นเพศชาย 210 คน เพศหญิง 220 คน และเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรของชุมชนได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูง มูลนิธิชนเผ่าลุ่มน้ำโขง และ มูลนิธิไทย-ลาหู่

กลุ่มเป้าหมาย

โดยผู้วิจัยคัดเลือกกรวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 28 คน

1. ผู้บริหารขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานในชุมชนบ้านห้วยลูลวง จำนวน 3 คน

2. ผู้นำทางการปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ

จำนวน 3 คน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการเกษตรของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ จำนวน 2 คน

4. เกษตรกรของเกษตรกรของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ในชุมชนหญิง 10 คน ชาย 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อเป็นแนวทางในการสนทนาข้อมูล เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป บันทึกภาคสนามของผู้ศึกษาวิจัย ตัวผู้วิจัยที่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าไปในชุมชนที่ทำการเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนา กลุ่ม แผนที่ชุมชนบ้านห้วยลูลวง ปฏิทินฤดูกาลของชุมชนบ้านห้วยลูลวง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ บ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นผู้ชาย มีอายุระหว่าง 44-50 ปีและอายุ 50 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส ไม่ได้รับการศึกษา มีอาชีพเกษตรกรกรรมรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน เป็นกรรมการหรือสมาชิกองค์กร การได้รับข่าวสารทางโทรทัศน์ เสียงตามสาย หมู่บ้านและวิทยุ ไม่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำแต่มีความตระหนักรู้เห็นความสำคัญด้านการภูมิปัญญาเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำ ทุกคนเห็นความสำคัญของการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านการเพาะปลูก ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การเพาะปลูกเปลี่ยนไปด้วย เช่น มีพื้นที่การทำเกษตรที่จำกัดเนื่องจากนโยบายของรัฐที่ประกาศพื้นที่เขตอนุรักษ์ เช่น ป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติ ไม่ให้เผาเศษพืชจึงต้องใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในพื้นที่ที่มีการซื้อเมล็ดพันธุ์จากท้องตลาดทั่วไป เป็นที่มาของการนำวิธีการและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ทำให้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรไม่ได้สืบทอดต่อ แต่อย่างไรก็ตามแนวทางการเกษตรแบบดั้งเดิม เชื่อว่าเป็นการทำเกษตรแบบยั่งยืนก็มีประโยชน์และมีความสำคัญที่อยู่คู่กับชุมชน คือ ภูมิปัญญาการอาศัยผลผลิตจากป่า และการจัดการป่าเพื่อมีอาหารที่ปลอดภัยและเพียงพอด้วย

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ปัจจุบันพื้นที่การทำเกษตรจำกัดมากขึ้น ที่ดินเสื่อมโทรม ฝนไม่ตกตามฤดูกาล แหล่งน้ำธรรมชาติแห้งแล้ง ฤดูฝนมีน้ำหลากจากน้ำฝนอย่างรุนแรงที่ไม่เคยเกิดติดต่อก่อนทำให้ที่ดินทำการเกษตรพังทลาย พื้นที่นาเสียหายเป็นจำนวนมาก ถนนและสะพานเข้าหมู่บ้านขาดไม่สามารถใช้สัญจรได้มีวัชพืชมากและหลากหลายเพิ่มขึ้น ไม่มีโอกาสทำไร่หมุนเวียนเหมือนที่ผ่านมาในอดีต ผลผลิตการเกษตรต่อพื้นที่ลดลง พืชหลายอย่างเกิดโรคระบาดทำให้พืชบางชนิดไม่สามารถปลูกได้ในปัจจุบัน พื้นที่ป่าลดลงและเสื่อมโทรมมีความหลากหลายพันธุ์ไม้ สัตว์ปีกและสัตว์น้ำจำนวนลดลงจึงทำให้ผลผลิตและ รวมทั้งอาหารจากพื้นที่ธรรมชาติเช่นป่าและแม่น้ำลำธารลดลงด้วย

ด้านเศรษฐกิจ

รายได้ส่วนใหญ่เกิดจากพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ข้าวก่ำ ต้นทุนการทำเกษตรสูงขึ้นเนื่องจากที่ดินเสื่อมโทรม ต้องใช้ปุ๋ย สารเคมีปราบศัตรูพืชและโรคแมลง ในกำจัดวัชพืชและโรคแมลงต่าง ๆ ส่งผลให้มีกำไรน้อยนอกจากนี้ถนนหนทางที่ใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรไม่ดีขนส่งยาก ทำให้ถูกกดราคาผลผลิต ครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการทำเกษตรจึงมีรายได้น้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพของคนในครอบครัว เมื่อมีความจำเป็นต้องกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนในท้องถิ่นจึงก่อให้เกิดหนี้สินทำให้ความเป็นอยู่ไม่ดี

ด้านสังคม

สภาพสังคมปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงคนในชุมชนส่วนหนึ่งออกไปทำงานต่างถิ่น หรือในตัวเมืองเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต และการปกครองและโครงสร้างการปกครองในชุมชนเปลี่ยนจากดั้งเดิมมาเป็นโครงสร้างการปกครอง เช่นมีฝ่ายปกครองท้องที่ มีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น เนื่องจากเรื่องการศึกษาเรื่องวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิต ประกอบกับสภาพทางกายภาพมีการเปลี่ยนแปลง เช่นแบ่งเขตการปกครองที่ชัดเจนขึ้นทั้งระดับท้องถิ่นและเขตการปกครองหมู่บ้าน ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมชาติพันธุ์ลาหู่ในด้านบวกและด้านลบด้วย

ด้านวัฒนธรรม

คนในชุมชนยังยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น ประเพณีปีใหม่ กินวอ ถวายข้าวใหม่ คริสต์มาส งานแต่งงาน งานศพ แต่สิ่งที่เริ่มเปลี่ยนไปคือวัฒนธรรมการแต่งกายและ

การพูดภาษาของคนรุ่นใหม่พูดภาษาลาหู่คำผสมหรือทับศัพท์ภาษาไทยหรือคำพื้นเมืองภาษาเหนือทำให้คนรุ่นใหม่พูดภาษาตนเองได้น้อยลง รวมทั้งประเพณีวัฒนธรรมหลายอย่างก็ไม่นิยมใช้และถูกลืมไปขาดผู้รู้ ไม่มีการสืบทอดสู่คนรุ่นหลังทำให้คนชาติพันธุ์ลาหู่คำรุ่นใหม่เป็นคนสองวัฒนธรรมในปัจจุบัน

ภูมิปัญญาด้านเกษตรในอดีตตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านถึงปี พ.ศ. 2551

ในอดีตการเกษตรชาติพันธุ์ลาหู่คำบ้านห้วยหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ เป็นชุมชนที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 500 เมตร ขึ้นไปทำให้การเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่คำเป็นมาความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ทางกายภาพ การเกษตรเป็นระบบการผลิตเพื่อยังชีพในครอบครัวและชุมชน อาศัยปัจจัยทางการผลิตต่างๆ ที่มีความเป็นอยู่ในท้องถิ่นก่อนปี พ.ศ. 2551 การเกษตรของบ้านห้วยหลวงไม่มีความหลากหลายมีเพียง 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การเลี้ยงสัตว์และการทำไร่หมุนเวียน การเลี้ยงสัตว์ใช้แรงงานในการเกษตร เช่น โค กระบือ การเลี้ยง ไก่ สุกร เพื่อบริโภคในครอบครัวและขายที่เป็นรายได้ของครอบครัว การทำเกษตรที่ทำตามฤดูกาลที่มีการเตรียมพื้นที่การเกษตรเพราะช่วงฤดูฝนและเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูฝนเข้าฤดูหนาว ฉะนั้นสัตว์เลี้ยงในชุมชนและครอบครัววิธีการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อย มีการเลี้ยงและผูกสัตว์เลี้ยงไว้ที่ทุ่งหญ้าหรือพื้นที่ไร่ที่พักการเกษตรไว้หลังเสร็จจากการเก็บเกี่ยวจะปล่อยไว้ให้หากินอย่างอิสระ ไม่มีการดูแลและฉีดวัคซีนป้องกันโรคอะไรซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและปัจจัยผลกระทบที่มาจากภายนอกในช่วงเวลานั้นฐานทรัพยากรพื้นที่ป่า สวนและไร่ที่พักการเกษตรไว้มีจำนวนพอสำหรับสัตว์เลี้ยงที่จะหากินรูปแบบนี้เป็นวิธีการเลี้ยงสัตว์แบบองค์ความรู้ภูมิปัญญาค่านิยมของชุมชนและชุมชนข้างเคียงจึงสอดคล้องกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่มีพื้นที่สูงและมีบริเวณกว้าง และปัจจัยต่างๆ ของชุมชนที่ถือปฏิบัติกัน ด้านที่ 2 การทำไร่หมุนเวียน สภาพทางกายภาพที่นิยมตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง จึงมีความรู้เรื่อง การเกษตรแบบการทำไร่หมุนเวียนจึงพื้นที่ทำนายน้อยองค์ความรู้ด้านการทำนายน้อย การทำเกษตรแบบไร่หมุนเวียนนั้นมีความหลากหลายของผลผลิตจึงนิยมการทำไร่ เพราะการผลิตเป็นการผลิตเพื่ออาหารในชีวิตประจำวัน ซึ่งเมื่อพัฒนาวิธีการขั้นตอนและปัจจัยการผลิตแบบไร่หมุนเวียน กับปัจจัยผลกระทบที่มีทั้งจากภายในชุมชนและนอกชุมชน ก็นับได้ว่าเป็นรูปแบบการผลิตการเกษตรที่เหมาะสมเพราะสามารถให้ผลผลิตที่ดินผลผลิตมีคุณภาพ มีรสชาติดี อีกทั้งมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

รวมทั้งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แปลง การเกษตรเมื่อพักไว้ 3- 5 ปีก็เป็นป่าขั้นที่ 2 มีความหลากหลายระบบนิเวศน์ มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งในแง่ป่าไม้และคุณภาพดินในกระบวนการผลิตทางการเกษตรไม่จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการผลิตจากภายนอกไม่มีผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ฐานระบบสังคมการผลิตวัฒนธรรมที่เกื้อหนุนกันมีความมั่นคงทางอาหารและเกิดความยั่งยืนของป่าไม้ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติใช้ชีวิตอย่างพอเพียงไม่มีหนี้สิน คนในชุมชนพึ่งพาอาศัยกันซึ่งกันและกันมีการแบ่งปันกัน เช่น อาหารการกิน เมล็ดพันธุ์ นอกจากสัตว์ใหญ่ เนื้อสุกรแล้วส่วนใหญ่ไม่มีการซื้อขายกันในชุมชน

ภูมิปัญญาด้านการเกษตรปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2557

ปัจจุบันการเกษตรชาติพันธุ์ลาหู่หมู่บ้านห้วยหลาง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ชุมชนบ้านห้วยหลางมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม ได้รับผลกระทบจากกระแสการบริโภคนิยมวัฒนธรรมชุมชน ทูทางสังคม โครงสร้างสังคมชุมชนบ้านห้วยหลางมีการผสมผสานวัฒนธรรมทั้งของชาติพันธุ์ลาหู่และวัฒนธรรมที่มาจากภายนอก แม้แต่ฐานทรัพยากรทางกายภาพก็เปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันการเกษตรบ้านห้วยหลาง ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกมากขึ้น ระบบการเกษตรด้านปศุสัตว์ ปัจจุบันก็ต้องอาศัยพันธุ์สัตว์เลี้ยงจากข้างนอกมากขึ้น อาหารและยา และวัคซีนที่จะดูแลสุขภาพสัตว์ เพราะสัตว์เลี้ยงสัตว์ปัจจุบันไม่ได้ใช้แรงงานเหมือนอดีต เป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อขายมากขึ้น ฉะนั้นคุณภาพของผลผลิตของปศุสัตว์ต้องตอบสนองความต้องการของตลาดภายนอกกระบวนการเกษตรด้านการทำไร่ก็มีการเปลี่ยนแปลงเกษตรชุมชนบ้านห้วยหลาง การทำนา เพราะได้รับประสบการณ์ว่าการทำนานั้นให้ผลผลิตข้าวที่คุ้มค่า และสม่ำเสมอต่างจากการทำข้าวไร่ที่เมื่อที่ดินเสื่อมคุณภาพแล้วผลผลิตน้อยมากไม่คุ้มค่า ไม่พอเพียงต่อการบริโภคในครัวครัว จึงพยายามทำนาแบบขั้นบันไดถ้าสามารถจัดหาแหล่งน้ำได้และอาศัยน้ำฝนในบางส่วน ส่วนการทำไร่นั้นนิยมไปทำเป็นไร่ข้าวโพด การผลิตที่เปลี่ยนเป็นระบบการค้าเชิงพานิช มีการลงทุนสูงขึ้นต้องอาศัยปัจจัยการผลิตจากภายนอก ที่มีราคาแพง ทั้งเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืชและปราบวัชพืช เวลาขายจะต้องเกี่ยวข้องกับพ่อค้าคนกลางบริษัทที่รับซื้อผลผลิตและแปรรูป คู่แข่งทางการค้า เช่น การปลูกข้าวโพดในปัจจุบันคู่แข่งในประเทศ แต่ละประเทศมีต้นทุนการทำเกษตรที่ต่างกันและต่ำกว่าประเทศไทย นโยบายรัฐเกี่ยวกับการค้า

เสรี รวมทั้งนวัตกรรมอาหารสัตว์ อาหารมนุษย์ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่หมู่บ้านห้วยหลางในปัจจุบันการผลิตพืชผลทางการเกษตรมีต้นทุนสูงเน้นเพื่อการค้า ก็ไม่สามารถลดต้นทุนได้ และราคาผลผลิตตกต่ำ ก็จะทำให้เกษตรกร ขาดทุนนำไปสู่การเป็นหนี้เป็นสินไม่สามารถพึ่งตนเองได้ การทำเกษตรมีพื้นที่จำกัด มีนโยบายประกาศพื้นที่หวงห้ามของทางราชการ เช่นการประกาศอนุรักษ์เขตป่าประเภทต่าง ๆ มีนโยบายที่ไม่ให้เผาเศษพืชในไร่นา พื้นที่ป่าลดลง วิธีการทำเกษตรเปลี่ยนไป การทำเกษตรใช้เครื่องทุ่นแรง เช่น รถไถนา ต้องใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่เกษตรลดลง เปลี่ยนวิถีชีวิตการทำไร่หมุนเวียน ใช้ต้นทุนการเกษตรเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเกษตรพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น ต้องการเงินลงทุนภาคการเกษตร ติดหนี้สินและสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติเริ่มเปลี่ยนไป เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติมีน้ำแค่บางช่วงของปี จากอดีตที่มีน้ำตลอดปี สุขภาพของคนในชุมชนเริ่มมีโรคต่าง ๆ มากขึ้นเนื่องจากซื้อผักจากในเมือง การใช้เคมีโดยไม่ตระหนักเรื่องสุขภาพและสิ่งแวดลอม

ด้านความคาดหวังที่มีต่อการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่หมู่บ้านห้วยหลาง

การมีพื้นที่ทำการเกษตรเพียงพอต่อการเพาะปลูกของเกษตรกรในชุมชน ที่มีปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ พฤติกรรมของชุมชน ทรัพยากร โรคแมลงทางการเกษตร ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญา นวัตกรรม ทูทางสังคม โครงสร้างชุมชนและปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ บริษัทที่เกี่ยวข้อง ความต้องการของตลาด กลไกด้านราคา นวัตกรรมเทคโนโลยี คู่แข่งทางการค้า นโยบายของรัฐบาล นวัตกรรมด้านอาหาร ที่มีความสอดคล้องกับการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่หมู่บ้านห้วยหลาง

ข้อเสนอทางนโยบายเพื่อให้เกิดการพัฒนา

1. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยให้เจ้าของปัญหาเป็นผู้ดำเนินการหลักปรับปรุงนโยบายกฎหมายต่าง ๆ ที่ล้าสมัย ให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของปัญหามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจและการปฏิบัติโดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน
2. กระจายอำนาจในการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมแบบการมีส่วนร่วมสิทธิชุมชน
3. ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินองค์กรชุมชนออกโฉนดชุมชน
4. ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการจัดสรร

ที่ดินและพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากร

5. เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายตามวิถีชีวิตแต่ไม่ใช่แตกแยก

6. ให้ใช้พื้นที่ของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ศึกษาในการแก้ไขปัญหาที่ดินเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนอื่น ๆ ตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ด้านเศรษฐกิจ

การผลิตพืชผลทางการเกษตรที่ต้นทุนต่ำ ให้การทำเกษตรมีรายได้ที่พอเพียงต่อค่าครองชีพครอบครัวและการดำเนินชีวิต สามารถส่งเสริมให้บุตรหลานได้เรียนหนังสือเพิ่มขึ้น มีพื้นที่ป่าชุมชนที่สามารถหาผลผลิตจากป่าและเป็นแหล่งอาหารและยาสมุนไพรในชุมชนโดยไม่ถูกรบกวนจากเจ้าหน้าที่รัฐเหมือนในอดีต

ด้านสินค้าการเกษตร

การพัฒนาสินค้าด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายรวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม การส่งเสริมด้านตลาดเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรและราคายุติธรรม มีการรวมกลุ่มและแปรรูปผลผลิตเพิ่มมูลค่าและเพิ่มราคา การส่งเสริมข้อมูลวิชาการด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านองค์ความรู้/ภูมิปัญญาชนเผ่าด้านการเกษตร

การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการตลาดเนื่องจากปัจจุบันต้องอาศัยตลาดในการสร้างรายได้ในครอบครัว เพราะในอดีตที่ผ่านมาไม่มีความรู้ด้านตลาดและไม่มีอำนาจต่อรองราคาพืชผลทางการเกษตรหรือมีกลไกตลาดต่างๆ ที่มารองรับผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่ยากจนและด้อยโอกาสให้ได้รับราคาผลผลิตที่ยุติธรรม มีกำไรและเกษตรกรยังคงทำเกษตรต่อไปเพราะมีรายได้ที่เพียงพอต่อศักยภาพการผลิตของครอบครัวเกษตรกรต่อไป

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ด้านสังคมและวัฒนธรรมบ้านห้วยลูล่วงควรเน้นการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมสืบต่อไป ไม่ให้สูญหาย เช่น ภาษา การแต่งกาย ศาสนาและความเชื่อ การเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ให้แก่เยาวชนรุ่นหลังซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชนและเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาหู่

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การทำไร่ในอดีตจะทำไมในพื้นที่ห่างจากชุมชนในรัศมีประมาณ 1 กิโลเมตร นั้นจะเป็นที่อนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ การหาผลผลิตจากป่าเพื่อการบริโภคในครัว

เรือนและแหล่งวัสดุอุปกรณ์ใช้สอยรวมทั้งเป็นพื้นที่เก็บหาสมุนไพรรักษาโรคตามภูมิปัญญาอีกด้วย จึงไม่มีการทำไร่บริเวณใกล้หมู่บ้าน ชุมชนมีความสามารถจัดการป่าชุมชนมีป่าชุมชนเป็นของชุมชน มีการอาศัย ดูแลฟื้นฟู บริหารจัดการให้มีแหล่งอาหารวัสดุใช้สอย แหล่งสมุนไพร จากป่าเหมือนในอดีต ขณะเดียวกันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำหรับการทำเกษตรอย่างพอเพียง เช่น มีระบบน้ำในนา ไร่ เพื่อการเพิ่มผลผลิตมากขึ้น รวมทั้งมีอาหารพอเพียงสำหรับบริโภคตลอดปี

ด้านการบริหารและการปกครององการรวมของประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาต่อการช่วยเหลือหรือพัฒนาโครงสร้างของรัฐในระดับภูมิภาค และจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่ชนบทห่างไกล ชุมชนที่มีที่อยู่พื้นที่ห่างไกลมีโอกาสในการได้รับการพัฒนาและสนับสนุนน้อย หรือได้รับงบประมาณที่มากถึงชุมชนไม่ถึง 70 % เนื่องจากการคอร์รัปชัน ซึ่งจะยับยั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน และอื่น ๆ จึงทำให้ได้รับโอกาสด้านการพัฒนาด้านการเกษตรจากภาครัฐในชนบทน้อยลง

แนวทางการพัฒนาการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่

แนวโน้มนโยบายพัฒนาการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายใน คือ พฤติกรรมของคนในชุมชน ทรัพยากร โรคแมลงทางการเกษตร ทักษะ ภูมิปัญญาด้านการเกษตร นวัตกรรมที่มีในชุมชน ทูตทางสังคมรวมทั้งโครงสร้างชุมชนมีผลต่อแนวทางการพัฒนา ในขณะเดียวกันก็มีปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกษตรในชุมชนเช่นกัน เช่น บริษัทต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในท้องถิ่น ความต้องการของตลาดต่อสินค้าการเกษตร กลไกตลาดราคาผลผลิตนวัตกรรมและเทคโนโลยี คู่แข่งทางการค้า นโยบายของภาครัฐต่อการเกษตร นวัตกรรมด้านอาหารที่มีสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยที่ต้องคิดและหาแนวทางการพัฒนาการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ได้แนวทางการดำเนินการพัฒนา 10 ด้านคือ

ด้านที่ 1 คนในชุมชนต้องเริ่มมาสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเกษตรที่เหมาะสมให้มากขึ้น โดยมีกิจกรรมให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงการเกษตรที่ปลอดภัย

ด้านที่ 2 คนในชุมชนควรหันมาทำเกษตรแบบธรรมชาติ เช่น การทำแปลงวนเกษตรครอบครัวที่เป็นแปลงผลิตอาหารสำหรับครัวเรือน ที่เป็นพืชป่าและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เช่น เต่าร้าง เต่า ดอกต่าง จะค่าน หวาย ไม้ไผ่ ชา

อัสสาม และมีไม้ผลบ้างเล็กน้อยไม่เกิน 10 % ซึ่งเป็นพืชผลที่ไว้บริโภคในครัวเรือน รวมทั้งพืชที่สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวตามฤดูกาล

ด้านที่ 3 การทำเกษตรหลังบ้านปลูกผัก เลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่ โดยมีการปรับปรุงระบบการผลิต 3 ด้าน คือ อาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์เลี้ยง และระบบการดูแลสุขภาพสัตว์เป็นระบบ และการดูแลที่ดีเพื่อความมั่นคงทางอาหารและความปลอดภัยจากสารเคมีจากผัก ผลผลิตจากสัตว์เลี้ยงที่ซื้อจากตลาด

ด้านที่ 4 อนุรักษ์และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ใช้งาน เช่น โค กระบือ และมีการจัดเป็นโซนทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่ชัดเจนในพื้นที่เขตป่าชุมชนหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์ของชุมชนพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ อาหารสัตว์ในฤดูแล้ง

ด้านที่ 5 ตลาดผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาความรู้ด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพตามความต้องการของตลาดมีการแปรรูปและมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิตมากขึ้น

ด้านที่ 6 ระบบน้ำในไร่นา เพื่อการได้น้ำในฤดูแล้งในไร่และสวน มีระบบการจัดการระบบน้ำที่ดี

ด้านที่ 7 ชุมชนควรมีความตระหนักมากขึ้นในเรื่องการจัดการป่าชุมชนของชุมชน

ด้านที่ 8 ชุมชนต้องสร้างความตระหนักเรื่องการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์พันธุ์แมลงที่เสี่ยงสูญพันธุ์ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์การรักษามะล็ดพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่มีความสามารถต้านทานต่อโรคแมลงที่มีความเหมาะสมในพื้นที่อย่างเร่งด่วน เพื่อความมั่นคงทางอาหารของคนในครอบครัวและชุมชนและชาติพันธุ์ลาหู่ต่อไป

ด้านที่ 9 การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของชาติพันธุ์ลาหู่รวมทั้งการเชื่อมโยงความเชื่อด้านศาสนากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมตลอดจนการให้ความเคารพในการปกครองในชุมชนโดยไม่มีแบ่งแยกการนับถือผู้รู้และผู้เฒ่าในชุมชน

ด้านที่ 10 การร่วมมือและร่วมแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน/ขาดเอกสารสิทธิที่ดิน โดยการทำแนวทางการทำโฉนดชุมชนเพื่อสิทธิการใช้ที่ดินและการมีฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือโดยการร่วมมือของชุมชน องค์กรที่ทำงานในชุมชนและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินระดับจังหวัดเชียงรายของภาคประชาสังคม เพื่อนำไปสู่การนำเสนอให้สำนักงานโฉนดที่ดินที่ธรรมเนียบรัฐบาลตามระเบียบของกรมธรรม์ว่าด้วยการจัดให้โฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 เพื่อมีข้อมูลและลดความขัดแย้งที่นำไปสู่การแย่งชิงทรัพยากรในอนาคต

อภิปรายผล

จากการวิจัยได้นำเสนอประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวโน้มการพัฒนาด้านการเกษตรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาแนวโน้มหรือแนวทาง พบว่า

การเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จากเดิมมีการทำเกษตรที่ใช้ภูมิปัญญาของชาติพันธุ์ในการปลูกเพื่อบริโภคในครอบครัวและรักษาพื้นที่การเกษตรในรูปแบบไร่หมุนเวียนที่มีการเผาเศษหญ้าที่มีส่วนในการควบคุมโรคพืชที่มาจากสัตว์และวัชพืชอย่างสมดุล การเก็บเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นที่สามารถเก็บรักษาได้ตามแบบภูมิปัญญาของชาติพันธุ์รูปแบบการไถบนหิ้งไฟที่มีการควบคุมอุณหภูมิเหมาะสมป้องกันโรคแมลงที่จะทำลายเมล็ดที่เก็บรักษาไว้และเป็นพันธุ์พืชท้องถิ่นเก็บรักษาและปลูกเอง ได้เปลี่ยนวิธีการผลิตที่เน้นพืชเชิงเดี่ยวที่เน้นการขายเพิ่มขึ้นที่ต้องพึ่งเมล็ดพันธุ์จากบริษัทต่างๆ และการลงทุนที่สูงที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสและกลไกการตลาดที่ไม่สามารถเข้าถึงการวางแผนด้านการตลาดได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจพรรณ เอกะสิงห์และ อัญญา พรหมบุรมย์ (2543 : 71-85) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรและความยั่งยืนของประเภทการผลิตในชุมชนเกษตรที่สูง

ผลการศึกษาพบว่า

ระบบเกษตรของชุมชนบนที่สูง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของมูลนิธิโครงการหลวง ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบการผลิตเพื่อยังชีพเป็นหลักในอดีต มาเป็นผลิตเพื่อการค้ามากขึ้นในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์สามารถจำแนกประเภทการผลิตของครัวเรือนเกษตรออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

1. ประเภท A ผลิตเพื่อยังชีพมากกว่าร้อยละ 75 ของผลผลิต
2. ประเภท B ผลิตเพื่อยังชีพร้อยละ 50-75 ของผลผลิต

3. ประเภท C ผลิตเพื่อขายร้อยละ 50 - 75 ของผลผลิต
4. ประเภท D ผลิตเพื่อขายมากกว่าร้อยละ 75 ของผลผลิต
5. ปลูกและขายไม้ผลมากกว่าร้อยละ 50ของผลผลิต และ พบว่า การผลิตของครัวเรือนเกษตรกรในศูนย์ฯ หนองหอยและสถานีฯอ่างช้างส่วนใหญ่เป็นประเภท D รองลงมาคือประเภท C ส่วนที่ศูนย์ฯแม่แฮ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการผลิตแบบ C และ Eรองลงมาตามลำดับ

การแย่งชิงทรัพยากรของเกษตรกรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

จากการที่วิถีการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปกับสถานการณ์การเมืองที่ไม่นิ่ง และ นโยบายของรัฐในการทวงคืนพื้นที่ป่า การขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านส่งผลให้มีการแย่งชิงทรัพยากรในชุมชนส่งผลให้สังคมที่เคยเอื้ออาทรการใช้ที่ดินเปรียบเสมือนที่ดินส่วนรวมได้มีการถือครองส่วนบุคคลมากขึ้นทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรและส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ทางลบ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิญญู อิน้อย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ระบบนิเวศชุมชนที่มีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมเผ่าม้ง : กรณีศึกษา บ้านดอยตัว ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ความต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเกษตรกรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตามอารยธรรมทางตะวันตก การขยายความเจริญลงสู่ชนบท มุ่งเน้นการเติบโตด้านเศรษฐกิจ การคมนาคมสะดวกขึ้น มีการติดต่อสื่อสารสามารถติดต่อกันทุกมุมโลก สื่อทางวิทยุและโทรทัศน์การบริโภคนิยม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมกับชุมชนอื่นมากขึ้น เกิดการแย่งชิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทั้งในและนอกชุมชน สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศชุมชน สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศวิทยาเกิดความเคลื่อนไหวปรับโครงสร้างให้เกิดความสมดุลเพื่อความอยู่รอดในหมู่บ้านดอยตัวเกิดปัญหาเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ เมื่อระบบนิเวศชุมชนเปลี่ยนแปลง ประชาชนชุมชนเผ่าม้งมีการปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่หลังการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะทั้งด้านที่ดีและเลวลง

แต่อย่างไรก็ตามการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวงมีความต้องการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่าซึ่งเป็นส่วนของวิถีการเกษตรที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ และเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับการผลการวิจัยของสมชาย จะย่อ และคณะ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของเผ่าลาหู่แซแลบ้านห้วยน้ำริน ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าลาหู่ 5 ด้านด้วยกันคือ ด้านศาสนา ด้านดนตรี ด้านการเต้น จะคิก ด้านการแต่งกาย ด้านสมุนไพร ซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตที่ไม่สามารถแยกจากกันได้เพื่อเป็นแนวทางการฟื้นฟูและสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีของเผ่าลาหู่แซแล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เกษตรกรชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง เป็นกลุ่มที่มีความสนใจในการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์ลาหู่ และมีศักยภาพในตนเองสูง และสามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้เพิ่มขึ้นได้และจัดเก็บองค์ความรู้อย่างเป็นกระบวนการหากได้รับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมสนับสนุนที่มีการให้โอกาสที่เหมาะสมกับความสนใจ ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนงบประมาณและเปิดโอกาสให้เกษตรกรชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง มีส่วนในการพัฒนา

2. ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง มีการรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่พัฒนาและเป็นหมู่บ้านต้นแบบ

3. เกษตรกรชาติพันธุ์ลาหู่ตำบลบ้านห้วยลูลวง เป็นชาวเขาเผ่าดั้งเดิมที่มีสัญชาติไทยแต่เนื่องด้วยการใช้ภาษาและความไม่เข้าใจภาษาไทยเนื่องจากไม่ได้เรียนตั้งแต่เด็ก ดังนั้นการเข้าถึงด้านสื่อต่างๆ และการสื่อสารที่เข้าถึงและได้พัฒนาตามทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภาครัฐควรให้มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่เอื้อต่อการเข้าถึงทรัพยากรอย่างทั่วถึงจากภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อทำหลักสูตรในการรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านการเกษตรของชาติพันธุ์ลาหู่ดำ เพื่อใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ที่เน้นบ้าน วัด โรงเรียนในการบูรณาการหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นในการสืบทอดองค์ความรู้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป
2. ศึกษาสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินการเกษตร และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนที่ทำให้เกิดผลกระทบกับชาติพันธุ์ลาหู่ดำบ้านห้วยลูลวง

เอกสารอ้างอิง

- เบญจพรรณ เอกะสิงห์ และ ฉันทยา พรหมบุรณย์. (2543). “ตัวชี้วัดการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืนของระบบเกษตรที่สูง.” วารสารเกษตร. 19(1). 71-85.
- วิญญู อินน้อย. (2545). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศชุมชน ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมเผ่าม้ง : กรณีศึกษา บ้านดอยด้ว ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผาจังหวัดน่าน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย จะย่อและคณะ. (2546). แนวทางการฟื้นฟูและสืบสานวัฒนธรรม-ประเพณีของเผ่าลาหู่แซแล บ้านห้วยน้ำริน ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุรัชย์ รักษาชาติ. (2545). ความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนของคนชายขอบ รูปแบบการบริโภคและแหล่งที่มาของอาหารของครัวเรือนกะเหรี่ยงภาคตะวันตก ประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล. ชลบุรี.